

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ Ο.Ε.Φ.Ε. 2003

ΘΕΜΑΤΑ ΑΡΧΑΙΩΝ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

1. Μετάφραση

Ξέχασες πάλι, φίλε, είπα εγώ, ότι ο νόμος δεν ενδιαφέρεται γι' αυτό, πώς δηλαδή θα ευτυχήσει εξαιρετικά μια κοινωνική τάξη μέσα στην πόλη, αλλά επιδιώκει να υπάρξει αυτό σε ολόκληρη την πόλη, ενώνοντας σε ένα αρμονικό σύνολο τους πολίτες με την πειθώ και τη βία, κάνοντας να μοιράζονται μεταξύ τους την ωφέλεια, την οποία ο καθένας (κάθε τάξη) μπορεί να προσφέρει στο σύνολο και ο ίδιος δημιουργώντας τέτοιους πολίτες στην πόλη, όχι για να τους αφήνει να πηγαίνει όπου θέλει ο καθένας, αλλά για να τους χρησιμοποιεί ο ίδιος για τον ενωτικό θεσμό της πόλης.

2. Μέσα στο θεωρητικό οικοδόμημα της πολιτείας του Πλάτωνα ο νόμος προσωποποιημένος δεσπάζει, κυριαρχεί στην πολιτική ζωή και διατρέχει όλες τις λειτουργίες της κοινωνικής δομής. Ο νόμος δεν ενδιαφέρεται για την ευημερία μιας μεμονωμένης κοινωνικής ομάδας, αλλά μέλημά του είναι η συνολική κοινωνική ευδαιμονία και ευπραγία («νόμος οὐ τοῦτο μέλει ... ἐγγενέσθαι»). Τα μέσα, οι μέθοδοι που εφαρμόζει για να πετύχει τον προηγούμενο σκοπό είναι η πειθώ, όπου ο νόμος μπορεί να οδηγήσει τα πράγματα προς την επιθυμητή κατεύθυνση ευχερώς και η βία, όταν προβάλλεται αντίσταση και όταν εγείρονται αντιδράσεις και υπάρχει τάση για παρέκκλιση από την προδιαγεγραμμένη ορθόδοξη πορεία που ορίζει ο νόμος για τα κοινωνικά πράγματα («συναρμότων τούς πολίτες πειθοῖ τε καί ἀνάγκη»). Παράλληλα, ο νόμος συμβάλλει αποφασιστικά στην ανάδυση της προσωπικής ικανότητας και στην αξιοποίησή της για το συνολικό συμφέρον. Για τον Πλάτωνα δικαιοσύνη είναι «τά ἑαυτοῦ πράττειν», δηλαδή να προσφέρει ο καθένας στο κοινωνικό σύνολο αυτό για το οποίο είναι πλασμένος από τη φύση του και κατάλληλα εκπαιδευμένος μέσα από το παρεχόμενο από την πόλη σύστημα εκπαίδευσης («ποιῶν μεταδιδόναι ... δυνατοί ὡσιν ὠφελείν»). Εξάλλου, ο νόμος είναι υπεύθυνος για την ηθική αγωγή του πολίτη και τη συγκρότηση της προσωπικότητάς του «ἐμποίων τοιούτους ἄνδρας ἐν τῇ πόλει», γεγονός που έχουμε παρακολουθήσει και σε άλλους στοχαστές (Αριστοτέλης, Ηθικά Νικομάχεια, ενότητα 3 σχολικού βιβλίου). Δεν επιτρέπει την απεριόριστη, ανεξέλεγκτη δράση των πολιτών, αλλά θέτει συγκεκριμένα όρια, αποκλείοντας έτσι την ασυδοσία και κατευθύνοντας τη συνολική πρακτική στην κοινωνική ευημερία, ευπραγία, συνοχή, ευρυθμία και αρμονία («οὐχ ἵνα ἀφίῃ ... σύνδεσμον τῆς πόλεως»).

3. Βλέπε σχόλιο σχολ. βιβλίου, σελ. 120 «τό ἀγαθόν ... δηλαδή το σκοτεινό αυτό φιλοσόφημα»

4. Βλέπε εισαγωγή Πολιτείας, σελ. 102, «Όταν οι κηφήνες ... ανοσιούργημα».

5.

ἔργον (Σ)	πράξις	ἐπελάθου (Α)	ἐμνήσθης
βελτίστας (Α)	χειρίστας / κακίστας	ὄλη (Σ)	πάση
ἔφαμεν (Σ)	ἐλέγομεν / ἐφθεγγόμεθα	πόλει (Σ)	ἄστει
ἰδεῖν (Σ)	θεάσασθαι	ὠφελίας (Α)	βλάβης/ζημίας
ἐπιτρέπειν (Σ)	ἐάν/ἀφιέναι	ποιῶν (Σ)	πράπτων / ἀσκῶν / ἐργαζόμενος

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Απόδοση στη νέα ελληνική.

Αφού έπλευσαν λοιπόν οι Αθηναίοι στη Σάμο με σαράντα πλοία, εγκαθίδρυσαν δημοκρατικό πολίτευμα και παρέλαβαν ως ομήρους πενήντα παιδιά και ισάριθμους άνδρες των Σαμίων, τους εναπέθεσαν στη Λήμνο και, αφού άφησαν φρουρά, έφυγαν (για τον Πειραιά). Υπήρχαν όμως μερικοί από τους Σαμίους, οι οποίοι δεν υπέμειναν, αλλά έφυγαν στην (απέναντι) στεριά, αφού συνεννοήθηκαν με τους πιο ισχυρούς (αριστοκρατικούς) της πόλης και (συμμάχησαν) με τον Πισσούνθη, τὸ γιο του Υστάσπου, ο οποίος τότε εξουσίαζε στις Σάρδεις και, αφού συγκέντρωσαν επτακοσίους περίπου μισθοφόρους, πέρασαν τη νύκτα στη Σάμο. Και κατά πρώτο επιτέθηκαν κατά των δημοκρατικών και έγιναν κύριοι (συνέλαβαν) των περισσοτέρων, έπειτα, αφού πήραν κρυφά τους ομήρους τους από τη Λήμνο, αποστάτησαν (από τους Αθηναίους).

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- α. ἔλαβον: ληπτέος, α, ον
κατέθεντο: καταθετέος, α, ον
ἔφυγον: φευκτέος, α, ον
διέβησαν: διαβατέος, α, ον
ἐκράτησαν: κρατητέος, α, ον
β. λαβέ, κατάθου, φύγε, διάβηθι, κράτησον
- κατέθεσθε, καταθήσθε, καταθεισθε, κατάθεσθε
ἐγκατελίπετε, ἐγκαταλίπητε, ἐγκαταλίποιτε, ἐγκαταλίπετε
ὑπεμείνατε, ὑπομείνητε, ὑπομείναιτε, ὑπομείνατε
ἐφύγετε, φύγητε, φύγοιτε, φύγετε
διέβητε, διαβήτε, διαβαίητε/βαῖτε, διάβητε
ἐπανάστητε, ἐπαναστήτε, ἐπανασταῖτε και –σταίητε, ἐπανάστητε.
- οἱ οὐχ ὑπέμειναν: οἱ οὐχ ὑπομείναντες
ὅς εἶχε Σάρδεις τότε: ἔχοντι Σάρδεις τότε (γιατί προσδιορίζει δοτική: Πισσούνθη).

4. Θουκυδίδης ἔφη πλεύσαντας οὖν Ἀθηναίους ἐς Σάμον ναυσὶ τεσσαράκοντα δημοκρατίαν καταστήσαι καὶ ὁμήρους λαβεῖν τῶν Σαμίων πενήκοντα μὲν παῖδας, ἴσους δὲ ἄνδρας καὶ καταθέσθαι ἐς Λήμνον καὶ φρουρὰν ἐγκαταλιπόντας ἀναχωρήσαι.

ΘΕΜΑΤΑ 2003